

דברי חז"ל, „עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות“³¹: כלום יש לך נצרך גדול מאיש ישראל הנזקק שיהיו יהודים מאחיו נכונים לחלל עבורו את השבת!³²

שאל נשאל באחד הימים לרגלי מחלה מסוכנת שפקדה את הרבנית שר, זוגתו של ראש הישיבה הסלובודקאי, הג"ר יצחק-אייזיק: האם מוטב להדליק מערב שבת את אור החשמל בחדרה, משום ספק פיקוח-נפש, שמא יצטרכו להדליקו בלילה לצורך החולה? והשיב בשלילה. טעמו: אם לא יצטרכו נמצא שההדלקה בערב שבת היתה איסור ודאי, איסור חילול השם, ואילו במקרה שיצטרכו, הלא אפילו להדליק בעיצומו של שבת הוא היתר גמור, ולא עוד אלא מעשה מצוה...³³

מזהירי שבת

בהשראתו ובעידודו נתארגנו אנשי לבב — מהם דיירים מקומיים ומהם בני ישיבת „בית יוסף“ הנובהרדוקאית — להפקיד שומרים „על חומותיך שבת“, אשר ישימו עין פקוחה לבל יפרצו בהן פרצות. עסקנים אלה לחמו בגבורת-לביאים כדי למנוע מעבר כלי רכב דרך חוצות בני-ברק, נתנו גוום למכים והלכו בשמחה להיכלא על-ידי משטרת המנדט, ב„עוון“ מחאתם נגד פורצים מן החוץ שביקשו להקניט את יהודי המקום ולנסוע דוקא דרך בני-ברק. מקומץ עסקנים זה נתגבשה ברבות הימים „המשטרה המתנדבת“ של בני-ברק, משטרת השבת — היחידה בעולם הגדול כולו. הוא נתן גיבוי מלא לפעולות העזרה והמחאה ועמד לימין ה„שוטרים“ בכל צורה אפשרית. יש והיה קורא אליו אנשים שונים, כדי להעמידם על חובתם לסייע ל„מזהירי שבת“ — ובמקרה אחד שלח לקרוא באותו ענין אחרי איש ממכריו בשעה שלוש אחרי חצות לילה.³⁴

31. שבת, דף קי"ח ע"א.

32. מפי הרב מרדכי וינשטיין.

33. מרשימות ר"מ שנפלד. וראה בנדון זה גם בספר „מאורות נתן“, פרק שביעי סעיף ג'.

34. מפי ר' זושא דובלמן. אגב: רופא מקומי חשדו בו העסקנים שהוא נוסע בשבת בחוצות העיר להנאתו, בהעמידו פנים כאילו נחפז לחולים, עד שהתכוונו

החזו"א ועוזרו הנאמן ר' זליג שפירא

רבי דוב זוכובסקי, מנהל רוחני
בישיבת לומז'א, פתח-תקוה

[פג]

במקרה אחר, כאשר נודע ברבים שעובדים בשבת במפעל לייצור כפתורים במרכז העיר, ולהפצרות עסקני שמירת-שבת שבאו אל המקום והתחננו אצל בעל המפעל ושכיריו להפסיק את חילול השבת לא נמצאו אזנים מקשיבות, הלכו אנשים והודיעו על כך לחזון-איש, אשר עמד אז באמצע תפילתו. העסקנים הביעו את דעתם, שמן הצורך להפגין נגד הפורצים ברוב-עם. הוא לא היסס אף לרגע, הפסיק מיד באמצע תפילתו וירד — כשקהל המתפללים אתו מצטרף אליו — מ„גבעת רוקח“ אל רחוב העיר, צעד עם המפגינים עד לאותו בית-חרושת ולא זזו מן המקום עד שנשברה קשיות-ערפם של בעלי המפעל והעבודה הופסקה.³⁵

על-פי הוראותיו הותקנו השערים המיוחדים ומחסומי השרשראות, במבואות העיר ובכבישי-צומת שונים אשר בתחומיה, כדי למנוע את המעבר בפני תנועת מכוניות של פורקי עול³⁵.*

מ שא ב ו ת מ י ם

בתחילת שנת תרצ"ה, נודע לו כי בתחנה האוטומטית המקומית לשאיבת-מים, הקבועה באחד הפרדסים בסביבת בני-ברק — שהוקמה מתחילתה כבאר פרטית להשקאת הפרדס, אך עם גידול הישוב סיפקו מים ממנה גם למעונות התושבים בסביבה — מפקח על המכונות פועל יהודי ביום השבת כבימי חול. מיד קרא לאחד ממקורביו והכתיב לו נוסח של אגרת, אותה יעץ לו שישגר באמצעות הדואר לעשרים-זחמשה תושבים חרדים מבני המקום. אגרת זו הכילה — בתור הצעה — נוסח

להפריע לו. אך כשהגיעו הדברים לידיעת החזו"א, אמר: אפילו מחמת ספק-ספיקא שמא אמת בפיו והחולים צריכין לו, אסור לעכבו מנסיעה (ע"פ עדותו של ר' יעקב הלפרן ז"ל).

35. מפי ר' מיכאל רוט, מראשי „המשטרה המתנדבת“ בבני-ברק.
 *35. אגב: כאשר עבר לגור בדירה שנבנתה למענו בזכרון-מאיר והקימו שער על הכביש במרחק מה מן הבית, לסגרו בשבתות, יעץ החזו"א לעסקנים שישאירוהו פתוח שבת ראשונה ויסתפקו בעצם הצבת השער, כדי להרגיל בניחותא את האוחזים בהגה שיסורו מפה ולא להפתיעם בבת-אחת ולעורר את קצפם (מפי בן אחותו הג"ר חיים-שאויל גריינימן).